PROF. STEVE HANKE

"Yeni Düzende Devlet Büyüyecek"

Krizin dünyada ve Türkiye'de etkilerini ve sonuçlarını değerlendiren Prof. Steve Hanke, küresel ekonomide W şeklinde resesyon öngördüğünü belirterek, krizde dibe gelindiğini, şimdi küresel ekonominin yukarıya doğru çıkış gösterdiğini ancak bundan sonraki dönemde çıkışın ardından bir düşüş daha yaşanacağını söyledi.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) tarafından düzenlenmeye başlanan Levent Toplantıları'nın ilk konuğu dünyaca tanınan ekonomi profesörlerinden biri olan Prof. Steve Hanke, krizin dünyada ve Türkiye'de etkilerini ve sonuçlarını değerlendirdi. Hanke, krizin sebeplerinin yanlış saptanması, temel sorunların çözmeyen yanlış politikaların uygulanmasına yol açtığına dikkat çekti. Krizin nedeni olarak piyasaların ve kapitalizmin başarısızlığının gösterildiğini ifade eden Hanke, krizlerde hükümetlerin de başarısızlığının payı olduğunu belirtti. Hanke, kriz süreci hakkında bilgi verirken, mali sektörde bankaların karşılıksız kredi vermesinin ve tut/sat (mortgage) şirketlerinin hızlı ama gevşek temellerle çalışmalarının krizi tetiklediğini söyledi. "ABD'de para politikaları doğru uygulansaydı bu kriz olmayacaktı" diyen Hanke söz-

Prof. Steve Hanke, Doğu Avrupa ve Baltık bölgesinde kredi büyümesi çok büyük olduğundan Rusya ile ilgili çok bilgi veremeyeceğini ancak Rusya'nın da çok kırılgan kurumlara sahip olduğunu söyledi.

lerini şöyle sürdürdü: "2002 yılında 2004 yılına kadar ABD'de faizler yüzde birde kaldı. Faizlerin yükselmesi gerekiyordu, düşük faizde yatırımcılar daha fazla kazanç peşinde koştular. Bu da riskler oluşturdu, kaldıracı yükselttiler. Amerikan Merkez Bankası aktif balonları şişirdi. Balonlar patladı." ABD hükümetinin mikro ekonomiye beceremediğini ifade eden Hanke, "ABD hükümeti krize tutarsız tepkiler verdi. Merkez Bankası ve hükümet doğru para politikaları uygulasaydı, kriz çıkmazdı" dedi.

Krizin sorumlusunun FED olduğunu belirten Hanke şunları söyledi: "Ben W gibi bir düzelme öngörüyorum. Önce düşüyor, sonra yukarı çıkıyor ama yeniden düşüyor. ABD ekonomisinin önünde enflasyon tehlikesi var ve ABD Merkez Bankası'nın da (FED) bu konuya yönelik eylemlerinin gecikeceğini düşünüyorum. Çünkü 2010 yılında FED Başkanı değişecek, bu da merkez bankasının tepkilerini geciktirecektir."

Krizden sonra ekonomide yeni bir düzenin hüküm süreceğini ifade eden Hanke, "Bu düzende devlet büyüyecek, dolayısıyla kamu çalışanları en fazla kazanç sağlayacak. ABD'de gelir dağılım politikaları yeniden gözden geçirilecek. Devlete proje yapan şirketler kazançlı çıkacak, ABD'de yeni hükümet yeşil enerjiye yatırım yapacak, yeşil enerjiyle ilgilenen şirketler kazanacak. Dünya düzeni değişti, kapitalizm out. Sosyalizm geri geldi, bundan böyle hükümetlerin müdahaleleri artacak. Bu durum büyüme oranlarının da düşük seviyelerde kalmasına yol açacaktır" dedi.

HANKE'DEN BAŞBAKAN'A IMF DESTEĞİ

Türkiye'yi değerlendiren Hanke, Başbakan Erdoğan'ın IMF ile Stand-By Anlaşmasına pek niyetli ol-

Uluslararası Finans Uzmanı Prof. Steve Hanke

Uluslararası Finans Uzmanı ve John Hopkins Üniversitesi Öğretim Görevlisi Prof. Steve Hanke, 1998 yılında dünyanın en etkili yirmi beş insanından biri olarak nitelendirildi. Ronald Reagan döneminde, başkanın ekonomik danışmanlığını yapan Hanke, danışmanlık yaptığı ülkeler arasında Arjantin, Bulgaristan, Estonya, Endonezya, Litvanya ve Karadağ yer alıyor. Hanke, özellikle gelişmekte olan ülkelerde başarılı para kurulu modellerinin oluşturulmasına yönelik katkıları ile tanınıyor.

madığını belirterek, "Ben de düşüncesine hak veriyorum" dedi. Hanke, "Piyasa IMF ile Stand-By Anlaşmasının imzalanmasını istiyor ama başbakan anlaşmayı imzalamaya o kadar da niyetli değil. Ben de düşüncesine hak veriyorum. Daha önce IMF ile masaya oturuldu ve istikrar sağlandı ancak burada bir marka sorunu var. 2001'den sonra AKP ve IMF oturup çalıştılar ve ekonomik koşullarda iyileşme oldu. Yani istikrarı kim sağladı? IMF mi, hükümet mi? Bence gerginlik buradan kaynaklanıyor. AKP hükümeti momentum kaybettiği için başbakan üzerinde de baskı var" diye konuştu.

IMF ile anlaşma yapılmazsa hükümetin agresif reformlar gerçekleştirmesi gerekeceğine dikkat çeken Hanke, "İş gücü piyasasında esneklik, vergi yükünün hafifletilmesi bunlar arasında" dedi. Türkiye'de ekonomik sıçrama hızla olursa hükümetin kazanacağını ve o zaman IMF ile anlaşmak zorunda kalınmayacağını ifade eden Hanke, sıçrama olmadığı takdirde piyasaların kuşkucu davranacaklarını bu durumda IMF ile anlaşmanın kaçınılmaz olacağını belirtti.

REEL FAİZDE TÜRKİYE DÜNYA İKİNCİSİ

Türkiye açısından da bazı endişeleri olduğunu dile getiren Prof. Dr. Steve Hanke, kuvvetli bir para birimi olan TL'nin rezervdeki para miktarının artmasını sağladığını ancak büyüme oranını istikrarlı tutmak için paranın sterilizasyonunun sağlanması gerektiğini savundu. Merkez Bankası'nın yılbaşından bu yana gelen yabancı sermayeyi steril tuttuğunu söyleyen Hanke, bu nedenle faizlerin arttığına dikkat çekti. Hanke, "İstikrarsızlık olan ülkelerde güven kaybı çok fazla. Türkiye'de faiz oranları düşük olsa lira istikrarsız bir seyir izler. İnsanlar Türk Lirası'na güven duymuyor. Bu nedenle reel faizler düşmeyecek. Döviz rezervi azalıyor. TL bazında tahvil ve bonoya yatırım yapılıyor" dedi. Türkiye'nin yüzde 6-8 oranı ile reel faizde Brezilya'dan sonra ikinci olduğunu belirten Hanke, Türk Lirası'nın fazla değerli olduğunu ve dış ticaret açığının yüksek olmasının istikrarlı para politikası ile uyumlu olmadığını belirtti. Merkez Bankası'nın enflasyon belirleme hedefi rejiminin parasal bir kural olmaması gerektiğine değinen Hanke, bu endişelerine rağmen doğrudan yabancı yatırım konusundaki gelişmelerin rahatlatıcı bir unsur olduğunu ifade etti.

